

Staatsinrichting van Nederland

- 1p 1 Door de Grondwet van 1848 raakte koning Willem II, als staatshoofd, een deel van zijn macht kwijt.
Welk deel van de macht raakte de koning kwijt?
- A De macht om leden van de gemeenteraad te benoemen.
  - B De macht om ministers naar eigen keuze te benoemen.
  - C De macht om voorzitters van politieke partijen te benoemen.

Gebruik bron 1.

- 1p 2 Een bewering:
De informatie op de website klopt niet voor de periode 1848-1900. Op politiek gebied had niet iedereen in die periode gelijke rechten.
→ Geef een voorbeeld van een politiek recht dat **niet iedereen** had in de periode 1848-1900.

Gebruik bron 2.

- 1p 3 Welke politieke partij vindt dat de 'Augiasstal' moet worden opgeruimd?
- A ARP
  - B Liberale Unie
  - C RKSP
  - D SDAP

- 2p 4 In Nederland zijn veel straten vernoemd naar de politieke leiders Kuyper, Schaepman, Thorbecke en Troelstra. Op deze straatnaambordjes staat onder de naam soms een korte omschrijving van de persoon.
→ Geef voor **twee** van deze politieke leiders een korte omschrijving die op de straatnaambordjes moet komen te staan. Uit de omschrijving moet de politieke betekenis van deze leiders blijken.

Doe het zo:

Naam politieke leider 1: ... (vul naam in), omschrijving: ... (vul omschrijving in)

Naam politieke leider 2: ... (vul naam in), omschrijving: ... (vul omschrijving in)

Gebruik bron 3.

- 1p 5 De tekenaar laat Kuyper tegen zijn zin meelopen in een demonstratie. Toch loopt Kuyper mee, want hij hoopt hiervoor in ruil iets terug te krijgen. Aan wie geeft Kuyper steun en in ruil waarvoor?
- A Hij geeft steun aan de protestanten in ruil voor het passief vrouwenkiesrecht.
  - B Hij geeft steun aan de protestanten in ruil voor het systeem van evenredige vertegenwoordiging.
  - C Hij geeft steun aan de socialisten in ruil voor volledige financiering van het bijzonder onderwijs.
  - D Hij geeft steun aan de socialisten in ruil voor het algemeen kiesrecht.

Gebruik bron 4.

- 1p 6 In de grafiek is een sterke stijging te zien tussen 1915 en 1920.
→ Noem een politiek besluit dat voor deze sterke stijging gezorgd heeft.

- 1p 7 Hieronder staan vier namen van voetbalverenigingen:
- 1 Algemene Voetbalvereniging Westervoort (AVW '66)
  - 2 Ontspanning Na Arbeid (ONA Gouda)
  - 3 Rooms Katholieke Voetbal Vereniging Sport Brengt Vreugde (RKVV SBV Haren)
  - 4 Voetbal Vereniging Jeugdige Protestanten die Samenwerken (VV JPS Tilburg)

In een zaal van een museum over de Nederlandse geschiedenis wordt de geschiedenis van deze voetbalverenigingen vermeld. Op deze manier wordt een politiek verschijnsel in Nederland toegelicht.

→ Over welk politiek verschijnsel in de Nederlandse geschiedenis gaat de informatie in deze zaal?

Gebruik bron 5.

- 1p 8 De makers van dit affiche willen een bepaald doel bereiken. Welk grondrecht gebruiken ze om hun doel te bereiken? En is dat grondrecht een **klassiek** of een **sociaal** grondrecht?
- A het recht op bestaanszekerheid; dat is een klassiek grondrecht
  - B het recht op bestaanszekerheid; dat is een sociaal grondrecht
  - C het recht op bewoonbaarheid van het land; dat is een klassiek grondrecht
  - D het recht op bewoonbaarheid van het land; dat is een sociaal grondrecht

- 2p 9 Hieronder staan vier onderdelen van de Nederlandse grondwet:
- 1 Iedereen heeft het recht om in het openbaar bij elkaar te komen.
  - 2 Iedereen heeft in een rechtszaak recht op een advocaat, ook als je die niet kunt betalen.
  - 3 Mannen en vrouwen moeten evenveel verdienen als ze hetzelfde werk doen.
  - 4 Sommige mensen zijn niet in staat om te werken. Zij krijgen een uitkering.
- Geef per onderdeel aan of het daarbij gaat om een **klassiek** of een **sociaal** grondrecht.
- Doe het zo:*
Onderdeel 1: klassiek / sociaal (maak keuze)
(enzovoort tot en met onderdeel 4)
- 1p 10 Hieronder staan vier stappen in een strafzaak:
- 1 De advocaat verdedigt de verdachte.
  - 2 De officier van justitie klaagt de verdachte aan.
  - 3 De politie verhoort de verdachte.
  - 4 De rechter spreekt de verdachte vrij.
- Zet de stappen in de juiste volgorde. Schrijf alleen de nummers op.
- Doe het zo:*
Eerst ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (vul nummers in).
- 1p 11 Een omschrijving:
Na de verkiezingen voor de Tweede Kamer wordt het totaal aantal geldig uitgebrachte stemmen gedeeld door het totaal aantal zetels.
Welk begrip wordt hier beschreven? En bij welk kiesstelsel hoort dit begrip?
- A directe verkiezingen; dit hoort bij het districtenstelsel
  - B indirecte verkiezingen; dit hoort bij het stelsel van evenredige vertegenwoordiging
  - C kiesdeler; dit hoort bij het districtenstelsel
  - D kiesdeler; dit hoort bij het stelsel van evenredige vertegenwoordiging

- 2p 12 Hieronder staan vijf gebeurtenissen:
- 1 De Tweede Kamer stemt over de Rijksbegroting.
  - 2 Een Tweede Kamercommissie ondervraagt een persoon onder ede.
  - 3 Een Tweede Kamerlid dient een wetsvoorstel in.
  - 4 Een Tweede Kamerlid stelt een wetswijziging voor.
  - 5 Een Tweede Kamerlid stelt mondeling een vraag aan de minister.

Hieronder staan zes rechten van de Tweede Kamer:

- a recht om een motie in te dienen
- b recht van amendement
- c recht van budget
- d recht van enquête
- e recht van initiatief
- f recht van interpellatie

→ Geef per gebeurtenis aan welk recht daarbij past. **Let op!** Elk recht mag maar één keer gebruikt worden. Er blijft één recht over.

Doe het zo:

Bij gebeurtenis 1 past ... (vul nummer in).
(enzovoort tot en met gebeurtenis 5)

Gebruik bron 6.

- 1p 13 In de bron is een begrip weggelaten.
→ Welk begrip moet op de stippellijn worden ingevuld?
- 2p 14 In de afgelopen 150 jaar is er in de Nederlandse staatsinrichting veel veranderd. Hierdoor hebben burgers meer invloed gekregen op de politiek.
→ Noem **twee** veranderingen waardoor burgers in de afgelopen 150 jaar meer invloed hebben gekregen op de politiek in Nederland. Verklaar je keuze.

Staatsinrichting van Nederland

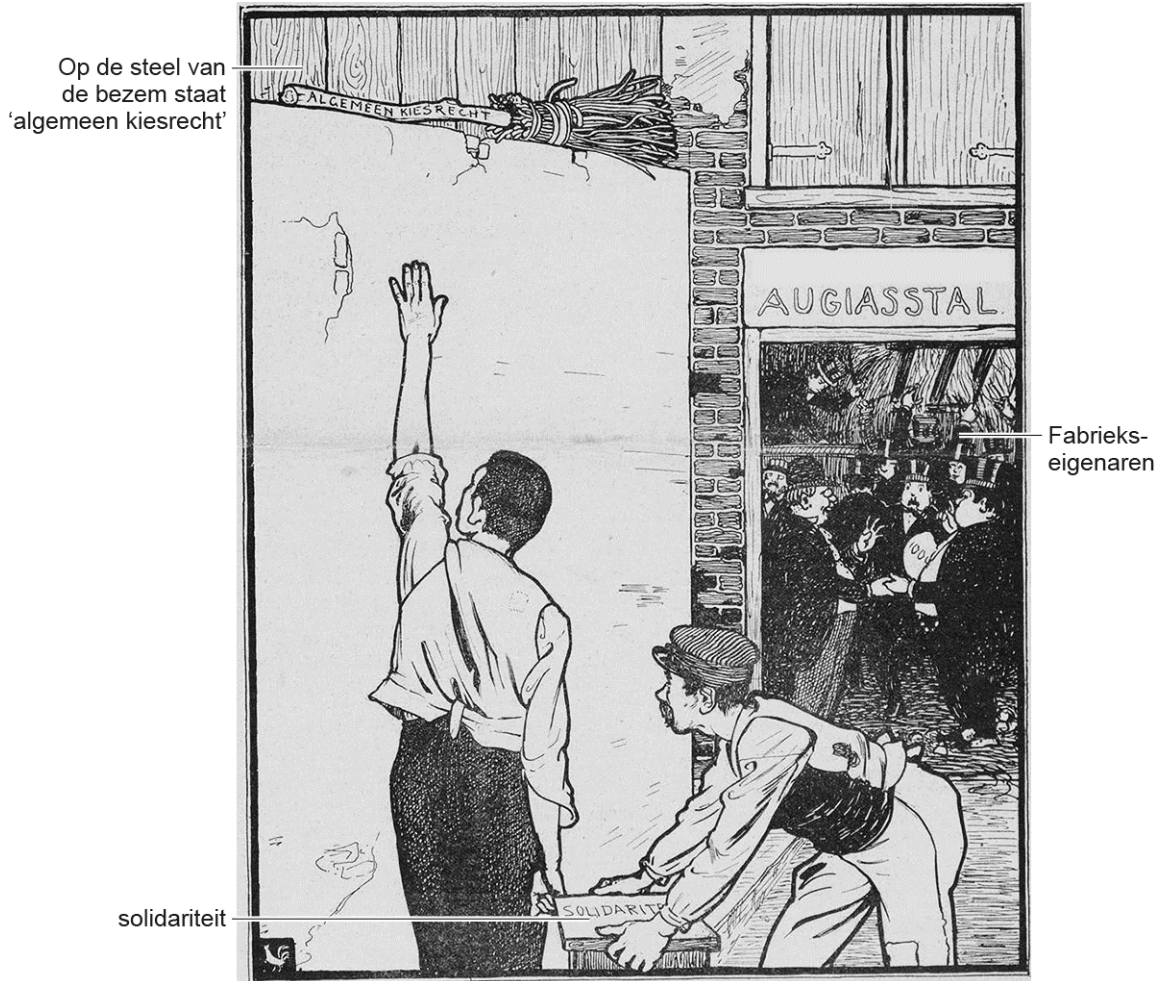
bron 1

Een tekst op een website over de viering van 200 jaar koninkrijk in Nederland (2013):

Nederland is jarig. 200 jaar! Vrij en verbonden door gelijke rechten en plichten.
Laten we dat samen vieren.

bron 2

Een politieke tekening (1902):

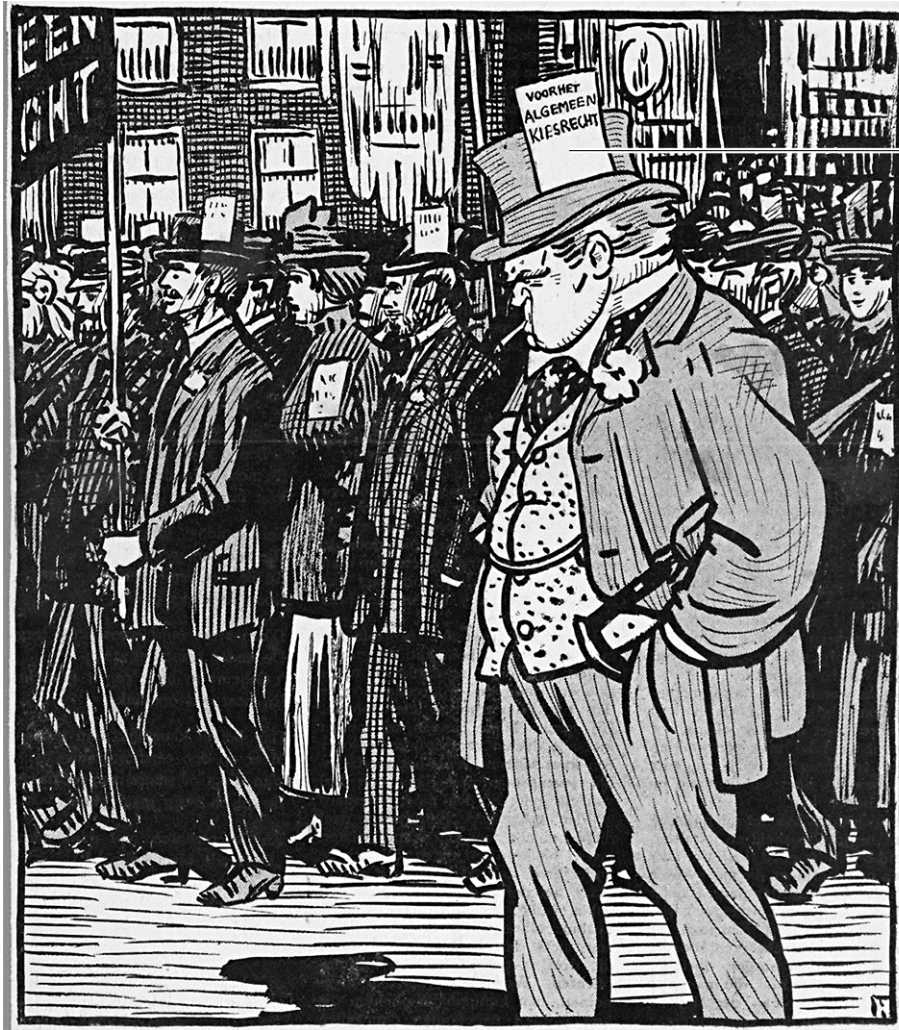
Toelichting

'Augiasstal' is een uitdrukking. Het betekent dat het een troep is.

bron 3

Politieke tekening met als titel 'Abraham Kuyper' (1916):

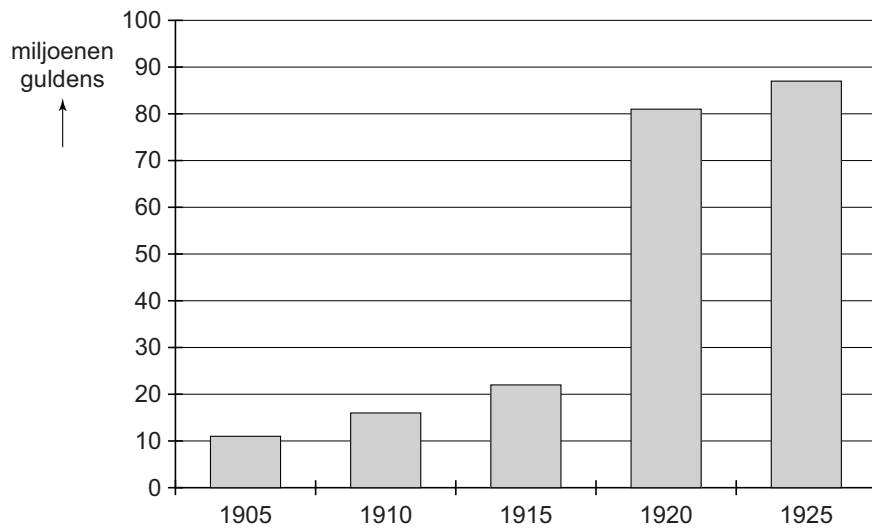
voor het
algemeen kiesrecht

Toelichting

Bij de tekening hoort de volgende tekst: de demonstrant tegen wil en dank
(= tegen zijn zin).

bron 4

Overheidsuitgaven voor het onderwijs in Nederland in miljoenen guldens:

bron 5

Een affiche over Schiphol (1967):

Toelichting

Op het affiche staat de tekst: 'Schiphol - stop'.

bron 6

Een tekst op een website:

Op 1 juni 2005 vond in Nederland een ..... plaats. De vraag die aan de kiezers werd voorgelegd luidde: 'Bent u voor of tegen instemming door Nederland met het Verdrag tot vaststelling van een Grondwet voor Europa?' Een ruime meerderheid van 61,5% van de kiezers stemde tegen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.